

Kap 95 : Prinsessan Christina (f. 1943).

Prinsessan Christina Louise Helena av Sverige, ”Titti” bland vänner, föddes den 3 augusti 1943 på Haga slott. Hennes far var prins Gustaf Adolf av Sverige (1906-1947). Hennes mor var prinsessan Sibylla av Sachsen-Coburg-Gotha (1932-1972). Den 15 juni 1974 gifte hon sig med affärsmannen m m Tord Magnusson (1941-) och fick med honom 1975-1980 tre barn.

Litteraturen om Christina består av kortbiografier (Holmgren red. 1968; Elgklou 1978: ss. 216-217; Ohlmarks 1979: ss. 144-145; Skott 1996: ss. 297-298; Lindqvist 2010: s. 147; Norlin 2015: s. 277) & en mängd tidningsartiklar. Hon har även publicerat sig själv (Magnusson 1994, 2001, 2016 & 2020). Se även kapitel 101 om Hagasessorna.

Christina har genom åren ställt upp på en mängd intervjuer som inte gått att använda i detta sammanhang eftersom de handlat om familjemedlemmarna snarare än om henne själv: Hennes bror, far, mor & farfar.

*

*Bryt upp, bryt upp! Den nya dagen gryr.
Oändligt är vårt stora äventyr.
Karin Boje. (1927.) I rörelse.*

Christina kom att få en annan utbildningsgång än sina systrar. När Carl Gustafs uppfostringsråd beslöt sig för att sätta honom i Broms skola lades slottsskolan ned och Christina började på Franska skolan 1951 efter bara ett år i slottsskolan. Birgitta och Desirée hade en avgångsexamen från Franska skolan men ingen studentexamen, det fick däremot Christina.

Franska skolan beskrevs av samtiden som mycket demokratisk:

Skolan där man kan få vara sig själv; där varken språk, religion, ras eller hudfärg väcker uppseende bland kamraterna, och där ett gott sätt och ett hänsynsfullt uppträdande anses vara förutsättningen för all bildning – även den intellektuella. ... I Franska skolan väcker ingen uppseende. När man fått på sig den blå skolrocken med initialerna EC (École Français) har alla samma chans att få vara bara skolkamrater, vare sig man är en Prinsessa från landets regerande kungahus, en utländsk diplomdotter eller en vanlig liten svensk flicka med trubbnäsa och linlugg. Förmodligen har det också varit prinsessan Sibyllas åsikt om Franska skolan, eftersom hon valt att låta sina tre yngsta döttrar börja just där efter slutad slottsskolgång. Prinsessan Birgitta har just ”gått ut sjuan”, likaså prinsessan Desirée och nu pluggar prinsessan Christina i tredje ring, helklassisk gren, med både latin och grekiska på schemat för att bli kungahusets första kvinnliga studentska.¹

Men Sibylla såg raskt till att Christina särbehandlades:

I klassen på franska skolan var de 17 stycken. Alla klasskamrater var väl instruerade att inte avslöja något om Titti för pressen. Kamraterna fick inte säga du utan skulle säga Titti. Likaså lärarna, men latinläraren envisades med att säga Prinsessan. Bortsett från det behandlades Titti av lärarna precis som eleverna. Kunde hon inte latinläxan,

¹ Franska Skolan. Svensk Damtidning, 1962:18.

men det kunde hon för det mesta, skällde latinläraren lika mycket på henne som på de andra i samma situation.²

[Situationen var komplicerad. Demokratins teori är vackrare än dess praktik:] – Det var först när jag började skolan som jag uppfattade mig själv i en särställning. Eller, det var snarare andra barn som fick mig att inse det, genom att alltid låta mitt ord vara utslagsgivande. Och jag utnyttjade det naturligtvis. Jag blev säkert lite av en översittare. – Betonades din särställning i din uppfostran? – Vad jag först och främst fick reda på, var vad jag inte fick göra. Vad som däremot aldrig betonades var att jag genom min ställning kunde ta mig vissa friheter.³

Christinas umgänge kontrollerades så att inga ”lycksökare” nästlade in sig. Medan Carl Gustaf under skolgången faktiskt umgicks med sina klasskamrater var det få av Christinas klasskamrater som slapp igenom nålsögat:

Titti var vänlig men reserverad mot sina klasskamrater och det var inte någon tät trafik av klasskamrater på slottet. Antonia Ax:son Johnson var den enda som blev bjuden. Den övriga klassen var bara på slottet en enda gång och det var när abuterientmössorna skulle sys. Till Tittis studentskiva var också bara Antonia Ax:son Johnson inbjuden.

Hon åt heller inte lunch i skolan utan hämtades i kungliga bilen för lunch på slottet.⁴

Christina tog studentexamen 1963. Hon hade under sommarloven bott inneboende i en fransk familj för att bättra på franskan. Betygen var bra. Till hösten fortsatte Christina tillsammans med Antonia sina studier på Radcliffe College i USA. Radcliffe var en utbildningsinstitution för flickor nära förknippad med Harvard University och med ungefär samma krav. Christina skrev en uppsats om svensk utvandring till Amerika och studerade även musikteori och holländsk 1600-talskonst. Därefter kallades hon hem. Det spekulerades i en kärlekshistoria och att Sibylla inte ville se en upprepning av Margarethas kärleksaffär eller att det blev för dyrt. Det fanns även tecken på att den demokratiska atmosfären ”over there” var väl massiv. Efter att ha tillbringat ett år i Amerika visste prinsessan Christina varken ut eller in:

* Hur uppfattar ni rollen som prinsessa i en modern demokrati som den svenska?
– Jag vill säga att jag egentligen inte uppfattar mig som en roll. Det är väl det att jag försöker som en ung människa leva ett normalt liv som kan vara två olika liv kanske – jag är student, privatperson, och även prinsessa, officiell symbol för Sverige.⁵

Återkommen till Sverige fortsatte Christina med två år konsthistoria på Stockholms universitet med målsättningen museiintendent. Hon påbörjade en uppsats om plafondmålningarna i rikssalen på Drottningholms slott som hon aldrig lyckades slutföra. Detta var en öm punkt: ”Studierna i Sverige gick inte. Jag behövde en bunden studiegång som i USA för att få något ur händerna. Jag klarar inte fria studier. Man får ingenting ur händerna om man inte har pressen på sig att infinna sig på en viss arbetsplats under bestämda tider på dagen. Så är det för mig i alla fall. Vissa fördelar har man [dock] som prinsessa: man slipper deklarerar, det är skönt. Och man får bättre behandling här och var.”⁶ Ytterligare fördelar som

² Monica Wadstedt. Så har det gått för Christinas klasskamrater. Svensk Damtidning, 1973:15.

³ Adam Inczédy-Gambos & Henrik Palmstierna. Om prinsessan Christina. Husmodern, 1972:17.

⁴ Monica Wadstedt. Så har det gått för Christinas klasskamrater. Svensk Damtidning, 1973:15.

⁵ Göran Lundberg & Lars-Erik Örtegren. Mellanstick : intervju med prinsessan Christina. SVT, 1967-03-04.

⁶ Kerstin Hallert. Svenska Dagbladet, 1973-08-01.

prinsessa var att få leva ett liv som var både behagligt och intressant – mycket resor & man fick träffa intressanta människor.⁷ Senare framkom att bidragande orsaker till det dåliga studieresultatet varit tidsbristen på representationen, att hon behandlades ganska hårdhänt på seminarierna och att hon var rädd för den kritik hon skulle få när uppsatsen, trots allt ett förstlingsverk, läckte till pressen. Hon avfärdade till slut sig själv som akademisk ”drop-out”. I stället blev det representation hemma och utomlands:

Hon fann [i början] representationsplikterna både tråkiga och svåra. Hon besvärades av den närgångna uppmärksamheten. I början när hon skulle hålla tal rodnade hon lätt. Många gånger såg man prinsessan Christina högröd i ansiktet inta talarstolen och med entonig hög röst läsa upp sitt tal. Hon stakade sig ofta. Hon tyckte hemskt illa om att bli fotograferad vid alla möjliga tillfällen. Men så småningom lärde hon sig att uppskatta fördelarna med att vara en offentlig person.

– Man kommer i kontakt med en oerhörd mängd intressanta människor som man aldrig skulle få träffa annars, har hon sagt. Man får resa och se mycket. Man är tvungen att sätta sig in i en massa olika situationer och förhållanden.

Idag är Christina avspänd och naturlig när hon uppträder inför offentligheten. Hon stakar sig inte längre och störs inte av fotoblixtarna. I stället för att vända bort huvudet som det kunde hända att hon gjorde förr fyrar hon av ett antal bländande leenden mot fotografen och försöker på alla sätt vara tillmötesgående.⁸

Christina följde sin mor i spåren när det gällde frispråkiga intervjuer. I en tv-intervju mars 1967 framförde hon till och med att hon tyckte det var fel att en kvinna inte dög som regent.⁹ 1972 under sina amerikanska presskonferenser fick hon frågor om den svenska politiska modellen, fri kärlek och annat som journalisterna var intresserade av. I början var hon helt paralyserad, men vände sig. Gustaf VI påstås uppfattat henne som en sådan tillgång att han vädjade till henne att skjuta upp detta med äktenskap till dess Carl Gustaf blev myndig.¹⁰ Hon var faktiskt så populär att det till och med fanns de som efter Sibyllas död när hon blev rikets första dam tyckte att det var synd att hon var Carl Gustafs syster. Hon passade till drottning.

När mor Sibylla den 28 november 1972 dog övertog Christina positionen som ”rikets första dam” med ungefärlig arbetsbeskrivning ”vikarierande prinsessa” på samma sätt som Carl Gustaf var ”vikarierande kung”. Sibylla hade under årens lopp samlat på sig en antal hedersledamotskap, beskyddarskap, ordförandeskap m m. Ett urval lyftes nu över från mor till dotter. Christina skaffade sig ”prinsesskläder”, med vilket menas klänningar med jackor. Hon befordrades till värdinna vid officiella middagar. En del av uppdragen behöll hon ända till kronprinsessan Victoria och prinsessan Madeleine blev myndiga. Vardagen var dock inte lika glamorös: ”Att vara rikets första dam? Det är ingen heltidssyssla. Det är säsongbetonat med en uppdragstopp i april-maj. Man kan inte leva [på det sättet] för enstaka och oregelbundna officiella engagemang. Det blir en slags fasansfull evighetssemester.”¹¹

För att fylla upp dagen började hon arbeta oavlönat på deltid. 1971 på utrikesdepartementets informationstjänst där hon bl a höll kontakt med utländska gäster på besök i Sverige. 1973 på en praktikplats på Röda Korset. Hon planerade att fortbilda sig vid Röda Korsets högkvarter i Genève men gifte sig 1974 med affärsmannen Tord Magnusson. Äktenskapet betraktades som en mesallians & hennes man har hållit låg profil.

⁷ Allers, 1969:31.

⁸ Svensk Damtidning, 1976:26.

⁹ Göran Lundberg & Lars-Erik Örtengren. Mellanstick : intervju med prinsessan Christina. SVT, 1967-03-04.

¹⁰ Christina Franzén. Christina och Carl Gustaf har lovat att inte gifta sig. Svensk Damtidning, 1970:7.

¹¹ Kerstin Hallert. Svenska Dagbladet, 1973-08-01.

*

Christinas ”prinsessvikariat” pågick 1965-1975. Det sista året var hon tillräckligt känd för att mordhotas av Baader-Meinhof-ligan. I motsats till systrarna drog hon sig inte efter äktenskapet tillbaka till privatlivet utan fortsatte att fylla en officiell funktion som ledamot i kulturföreningar, reserv för drottning Silvia m m. Hon påstår sig under åren haft en roll som sin brors ”bollplank, support och djävulens advokat” utan att vilja gå in på några detaljer.¹² En del av råden tycks ha gällt de omfattande skrivierna runt broderns kärleksliv. Hon har varit drivande i försöken att normalisera pressbevakningen kring kungahuset. Det har inte gått så bra. Carl Gustaf ansåg vid den här tiden att han som offentlig person måste tåla mer än en vanlig medborgare. Christina, som var kunglig när passade henne, privat när det passade bättre, var betydligt aggressivare. T ex portade hon Svensk Damtidning från sin lysning & hotade åtala Fib-Aktuellt när tidningen påpekade att de plastbaserade färger som maken använde i sin fasadrenoveringsfirma var skadliga för underlaget.

När barnen växt upp återtog hon sin Röda Kors-verksamhet. 1988 blev hon ordförande i samarbetsprojektet Stiftelsen Noaks ark-Röda Korset för HIV-smittade. 1993-2002 var hon Svenska Röda Korsets styrelseordförande (SRK) och hon har haft uppdrag för Internationella Röda Korset (IRK) & Röda halvmånen. 2005 fick hon deras Henry Dunant-medalj för sina insatser. Motiveringen löd:

Mrs. Christina Magnuson

Mrs. Magnuson has dedicated herself to the Swedish Red Cross and the Movement for the past 30 years, starting out as a volunteer, promoting the Fundamental Principles at the district level. She was elected President of the Swedish Red Cross in 1993 and stayed in office until 2002.

She also served two terms as a member of the Standing Commission of the Red Cross and Red Crescent which appointed her its special representative on the emblem. She travelled around the world advocating for a solution towards an additional emblem for the Movement, free of any religious, political or cultural connotation.

“Born the Princess of Sweden, she would only use this privilege when it could serve the cause of the Movement. (...) Her unselfish commitment to the Movement’s work has won the esteem of everyone she has come across in her work”, the tribute reads.¹³

Svenska Röda Korset (SRK) är Sveriges största folkrörelse med cirka 300 tusen medlemmar. Christina var arbetande styrelseordförande på deltid, två dagar i veckan + helger. Arbetet omfattade sammanträden & inspektioner. Organisationen gjordes under hennes tid om så att 24 Röda Kors-distrikt blev 10, vilket bör ha tagit mycket av hennes tid. Hennes uppdrag för Internationella Röda Korset (IRK) var att sitta i IRK:s permanenta kommission, högsta beslutande organet mellan de internationella kongresserna vart fjärde år. Uppdraget för Röda Halvmånen tycks ha varit ordförandeskapet i en kommitté för att införa en religiöst neutral Röda Kors-symbol:

En kommitté under ordförandeskap av prinsessan Christina fru Magnusson framförde olika lösningsförslag vid en konferens i Sevilla i Spanien 1997. Ett förslag var att

¹² Jenny Alexandersson. Utställningen om kungen och prinsessan Christinas fina tal. Aftonbladet, hovbloggen, 2013-09-13.

¹³ ICRC, News Release No 05/66, 2005-11-17.

Röda Korset skulle skaffa sig en ny neutral symbol, en logotype utformad som en diamant. Ett annat förslag var att godkänna Davidsskölden. Efter påtryckningar av Anti-Defamation League, en betydelsefull organisation för bekämpande av antisemitism, har Röda Korset i USA nu också engagerat sig i saken. Dess ordförande Bernadine Healy höll vid Rödakorskongressen i Genève i november 1999 ett engagerat anförande, där hon framhöll att man redan för 70 år sedan accepterat Röda Halvmånen som symbol och att den Röda Davidsskölden i Israel står för samma humanitära värderingar. Men så sent som i Svenska Röda Korsets Tidning nr. 1/2000, sid. 19, framhålls att Israel enligt internationella rödakorsrörelsen har fel emblem.¹⁴

Christina blev med tiden även hedersdoktor vid Karolinska Institutet för sina samhällliga insatser som hedersordförande i Stiftelsen Sophiahemmet, Stiftelsen Hjärtlung-fonden, Stiftelsen Solstickan & Frälsningsarméns råd.

Hennes kulturella intressen har haft inriktningen dans,¹⁵ formgivning¹⁶ & scenkonst. Christina började dansa redan som 5-åring & fortsatte hos Nina Kozlowsky (en privat dansskola) fram till studentexamen. Därefter har hon varit trägen gäst på Operan. Hon tilltalades av balettens förutsättningar: Högkultur, elitsatsning & hårt arbete. Hon satt i styrelsen för Dansmuseets vänner & deltog i Unescos internationella dansråd (CID). Hon har även varit engagerad i skapandet av ett form- eller designmuseum & suttit i styrelsen för dess vänförening. Samma med Ulriksdals slottsteater. Det har inte gått att fastställa hur stort hennes engagemang varit i tid räknat, men hon har åtminstone varit ett viktigt affischnamn.

Christina har livet igenom varit angelägen om att inte ha några egna åsikter men dolt detta genom känsloladdade utspel. Hon är en kulturprodukt snarare än en person. Hon brukar kalla sig hemmafru, men det är en missvisande beteckning. Hon är en societets- eller hovdam & liknar på det sättet prinsessan Madeleine, men har oändligt mycket mer av världsvana & skinn på näsan än sin ganska patetiska brorsdotter. Christina brukar då & då klaga på att hon saknat en uppgift eller en roll i tillvaron, men hennes roll har varit att liksom prins Bertil stötta ett ganska glesbefolkat kungahus.

*

Christina har upprepade gånger kritiserats för att ha använt sin ställning för egen ekonomisk vinning. 1968 beordrade henne Gustaf VI, efter en del syrliga tidningskommentarer, att lämna tillbaks en vit minkpäls som hon fått i gåva av svenska pälsdjursuppfödarens riksförbund. Christina bytte in den mot en svart topal-päls, ännu dyrbarare men inte lika uppseende-väckande. Hon har fått hyra villa Beylon i Ulriksdals slottspark som residens & hennes arbete för Röda Korset har varit ovanligt välbetalt. ”Christina Magnusson fick inget avgångsvederlag från Röda Korset när hon slutade som ordförande 2002. Dock fick hon i egenskap av ordförande arvode under sina sista tre år som ordförande på sammanlagt 1 738 463 kronor.”¹⁷ Ganska onödigt med tanke på fars- & farfarsarvet. Christina var redan som ung en mycket rik kvinna & är väl det fortfarande.

När Christina gifte sig förlorade hon rätten till sin prinsesstitel, men Gustaf VI kom på att inkludera ”prinsessa” som en del av hennes namn. Hon har dock på samma sätt som prins

¹⁴ Anders Brogren. Röda Korset underkänner judisk symbol. <brogren.nu> (2018-01-01).

¹⁵ Magnusson 1994; Anders Jörlén. Prinsessan Christina starkt engagerad för dansen. <dansportalen.se> (2011-08-03).

¹⁶ Magnusson 2001; Rebecka Tarschys. Nybyggt designhus önskas. DN.se, 2002-02-06.

¹⁷ Staffan Heimerson. Prinsessan blev miljonär på sin tid i Röda Korset. Aftonbladet.se, 2009-07-18.

Oscar haft svårt att hantera sin ställning som borgerlig ”hedersprinsessa” & vill helst titulera sig fru Magnusson enbart. Det finns en intervju från 1999, där hon lägger ut texten om detta och om sin tro. Klippningen gör henne något osammanhängande, men hennes credo är en kristen version av FN:s mänskliga rättigheter: ”Fråga inte för vem klockan klämtar. Den klämtar för dig.” & ”Man skall älska sin näste såsom sig själv.” För övrigt har hon samma dramatiska inställning till livet som Silvia. Man skall brinna för sin sak. I hennes fall för Röda Korset. Och man ska inte rädas livet. Det märks att hon är hedersmedlem av SWEA , en förening för borgerliga feminister:

Vi måste kasta rädlorna för det som står framför oss. Lite grann den okända framtiden, den är nog inte så farlig egentligen för oss. Det är många som tycker att det kända, det som jag står i just nu, det är för mig tryggheten, och att stiga utanför det skulle på något sätt vara skrämmande och svårt att ta. Jag har aldrig känt det så. Jag tycker om att engagera människor. Att nå människor med ett budskap. Jag tycker det är spännande att försöka förklara, tala till människor. Jag måste vara brinnande för något, om jag vill nå någon annan människa med. På det sättet kanske jag åtminstone kan tända en gnista hos den jag möter. Jag begär inte att alla ska brinna lika mycket som jag. Men det måste åtminstone smitta av sig.¹⁸

*

Sedan våren 2010 står Christina under behandling för bröstcancer. 2016 drabbades hon även av leukemi.

¹⁸ Hjelmqvist & Magnergård, 2000.